

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum propter apostasiam a fide, subditi absoluantur a dominio
presidentium apostatarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

¶ Ad Primum ergo in oppositum negatur, q̄ hmoi retrocesso fit apostasia. Ad apostasiam. n. requiritur non qualicumq; sed criminosa retrocessio, qualis non est ista, que est sine peccato mortali. Unde author in littera, licet enumerando modos coniunctionis ad Deum, dixerit per religionem, & clericaturam, uel sacrum ordinem, in eligendo tamen species apostasia nullam fecit mentionem de clericatura, sed solum de religionem, & ordine, infirmans per hoc, q̄ apostasia hoc modo non est nisi, qui a sacro ordine, uel professione religionis retrocedit.

¶ Et confirmatur auctoritate iuris, extra de Apolla. in capitulo I. q. 8. A. nobis, ubi patet, quod apostasiam ob abiectionem habitum, crimen, infamia & poenitentia coacta comitatur, que procul sunt a retrocessione, de qua est sermo.

¶ Ad secundum dicitur, quod licet retrocedens a statu clericali, non prosequatur locum Domini, qua scilicet & proprietate peccet venialiter, ut dictum est: non tamen ex hoc sequitur, q̄ peccet mortaliter, quia nec procepto, nec uoto ad profectum nonem obligatur.

¶ Ad tertium dicitur, q̄ mille est auctoritas authentica in contrarium quantum uiderim, immo Ricardus, qui allegatur in 4. d. 4. non inuenitur hoc dicere.

¶ In eodem articulo aduertitur, q̄ cum apostasia a religione, fit retrocesso a religione, & aliud retrocedere ab hac religione, consequens est, quod si quis a sua religione retrocedat, in altam laxiorem intrans, non fit apostata a religione, nec per hoc non incurrit poenas contra apostatas statutas, si quis si ab ordine mentis ad aliqui monachalem religionem, p̄terquam Carthusiense, transeat abiq; debita licetia, si excommunicatus, non pp apostasia, sed p̄pter transfugium talem, iuxta statutum Martini quinti.

¶ In eodem articulo aduertitur, q̄ in eodem articulo aduertitur, q̄ cum apostasia a religione, fit retrocesso a religione, & aliud retrocedere ab hac religione, consequens est, quod si quis a sua religione retrocedat, in altam laxiorem intrans, non fit apostata a religione, nec per hoc non incurrit poenas contra apostatas statutas, si quis si ab ordine mentis ad aliqui monachalem religionem, p̄terquam Carthusiense, transeat abiq; debita licetia, si excommunicatus, non pp apostasia, sed p̄pter transfugium talem, iuxta statutum Martini quinti.

¶ In eodem articulo aduertitur, q̄ in eodem articulo aduertitur, q̄ cum apostasia a religione, fit retrocesso a religione, & aliud retrocedere ab hac religione, consequens est, quod si quis a sua religione retrocedat, in altam laxiorem intrans, non fit apostata a religione, nec per hoc non incurrit poenas contra apostatas statutas, si quis si ab ordine mentis ad aliqui monachalem religionem, p̄terquam Carthusiense, transeat abiq; debita licetia, si excommunicatus, non pp apostasia, sed p̄pter transfugium talem, iuxta statutum Martini quinti.

¶ In eodem articulo aduertitur, q̄ in eodem articulo aduertitur, q̄ cum apostasia a religione, fit retrocesso a religione, & aliud retrocedere ab hac religione, consequens est, quod si quis a sua religione retrocedat, in altam laxiorem intrans, non fit apostata a religione, nec per hoc non incurrit poenas contra apostatas statutas, si quis si ab ordine mentis ad aliqui monachalem religionem, p̄terquam Carthusiense, transeat abiq; debita licetia, si excommunicatus, non pp apostasia, sed p̄pter transfugium talem, iuxta statutum Martini quinti.

¶ apostasia consistit in retrocessione a religione, ac per hoc qui

retrocessionem a religione nunquam consensit, nunquam apostasiam incurrit, quamuis incurrit peccatum inobedientie, & rebellionis contra preceptum prelati excedendo: sicut etiam stans in claustro, & nolens pertinaciter obedire prelati aliquid iusta precepti, rebellis est, non apostata: propter quod dicitur Innocentius in primo casu verificat, & in illo sensu tantum puto ipsum intendere, qui delationem habitus non excusare apostasiam docere volebat.

¶ In ratione ad confirmationem habes, q̄ actus exterior sola denominatione ab actu interiori dicitur talis, puta, fidelis, & infidelis, sicut signum sanitatis sanum. Et scito, quod exiens signa infidelitatis ex timore, ut de Marcelino Papa habetur, q̄ posuit tura idolis, peccat mortaliter, etiam si sit timor cadens in constantissimum virum. Nullus enim timor excusat ab his, que sunt in se mala, que est sacrificium idolorum. Et licet talis non peccet peccato infidelitatis interiori, peccat tamen peccato infidelitatis exteriori non opposito fidei, sed opposito fidei confessioni. Et propterea licet talis non sit haereticus, nec idolatra secundum mentem, est tamen idolatra actu exteriori, & subiectus iuribus Dei, & hominum contra idolatras: quia homo iudicatur ea, que extra sunt, & de voluntate consentientem in exteriori sacrificium contra se. Nihil tamen exercenda sunt, propter timorem iura contra ipsum.

¶ Ad III. dicendum, quod species alicuius qualitatis, uel forme non diuersificatur per hoc, quod est terminus motus a quo, uel ad quem: sed potius eorum secundum terminos motuum species attinguntur. Apostasia autem recipit infidelitatem, ut terminum, ad quem est motus recedentis a fide. Unde apostasia non importat determinatam speciem infidelitatis, sed quandam circumstantiam aggravantem, secundum illud 2. Petr. 2. Melius erat eis veritatem non cognoscere, quam post cognitam retroire.

ARTICVLVS II.

¶ Vtrum princeps propter apostasiam a fide, amittat dominium in subditos, ita quod ei obedire non teneantur.

¶ Ad secundum sic procedit. ¶ VI. quod princeps propter apostasiam a fide, non amittat dominium in subditos, quin ei teneantur obedire. Dicit enim * Ambrosius & habetur in q. 4. quod Iulianus Imperator, quamuis esset apostata, habuit tamen sub se Christianos milites, quibus cum dicebat, Producite aciem pro defensione reipub. obediebant ei: ergo, propter apostasiam principis, subditi non absoluntur ab eius dominio.

¶ 2. Præter. Apostata a fide, infidelis est: sed infidelibus dominis inueniuntur aliqui sancti uiri fideliter seruasse, sicut Ioseph Pharaoni, & Daniel Nabuchodonosor, & Mardocheus Astuero: ergo, propter apostasiam a fide non est dimittendum, quin principi obediantur a subditis.

¶ causa apostasie a fide, dñum amittatur. Et est ratio dubij, quia in Decretis 15 q̄ 6. c. Nos sanctorum, q̄d author littera assert, & in c. Iuratos, absolute dicit, q̄ excommunicatio absoluit a iuramento fidelitatis, donec excommunicatus dñs ad satisfactionem ueniat. Et in tñ hoc acceptatur, ut canonice dubiet, an et absoluitur a debito soluendi mutuum acceptum. Ex altera parte occurrit, quod dicitur auctor speciale aliquid de apostasia uidetur uelle dicere. In cuius signum in responsione ad tertium dicit, quod non est eadem ratio de apostasia, & aliis criminibus.

¶ Ad hoc dicitur, q̄ in hac re sunt duo sermone, & sententia Ecclesie. Et quoniam de crimine directe spectat ad Theologum, de sententia autem extensue & secundo: idcirco littera de demerito criminis intelligenda est, q̄ speciale aliquid querit, & dicit. Potest enim Ecclesia non solum propter hoc, sed propter alia crimina, ut etiam in littera dicit, eandem poenam imponere. Quia igitur crimen apostasie a fide demeritum hoc sibi vendicat, quia totaliter separatur a Deo, & omnis aiquitas postulat, ut uiolanti fidem Deo, abstrahatur fides aliorum: ideo hoc specialiter de apostasia decium est. Non

Secunda Secunda S. Thomæ. E 2 12

Habetur in 93 c. I. d. 14 h. Aug. Pr. 124. l. 10. illo Non relinquet Dominus uirgam. to. 8.

Super quatuor duodecima articulum secundum.

In art. 2. eiusdem q. 12. dubij occurrit. An propter excommunicationem ex quacumque causa iusta, an solum propter excommunicationem ex

tamen dictum est, qd pro sola apostasia poena haec incurritur, nec locus ab autoritate negatue ualens est. Quia uero Ecclesia in allegatis iuribus uoluit, quod excommunicat absolute, ac per hoc ex quacumque causa incurrant eandem poenam: deo ex parte sententiae Ecclesiae nihil est speciale in apostasia, quod non est in excommunicatione propter alia crimina.

¶ In eodem ar. circa illa uerba. Et ideo q cito aliquis per sententiam denuntiat excommunicatus propter apostasiam a fide, ipso facto eius subditus sunt absoluti a dominio & iuramento &c. du bii duplex occurrit. Primum est, An exigat denuntiatio ad hoc, qd subditus absoluti sint a dominio & iuramento. Secundo, supposito q sic, An exigatur denuntiatio talis poene, q est priuatus dominio & iure fidelitatis: vel iusticiat denuntiatio censurae. Quod est excommunicatus &c. Et est ratio dubii utriusq, ex litera, quia exprimitur denuntiatio, & hoc quod ad primum: & denuntiatio solius censurae, & hoc quod ad secundum.

Hobart. 19. q. 6. cap. Nos sanctorum.

In Dece. li. s. ii. 7. c. 9.

q. 10. art. 10.

¶ In oppositum autem est, quia ante ad obligationem poenarum a iure per latam sententiam diffiniturum exigitur declaratio, aut non. Si non exigitur, ergo non est expectanda denuntiatio. Sed quilibet, cui constat principem fecisse aliquid propter quod perseuerat in excommunicatione, est absolutus &c. Si uero exigitur, ergo non sufficit declaratio, q est excommunicatus, sed exigitur declaratio, quod incurrit penas consequentes.

¶ Ad hoc dubium, quamuis Canonistarum sit, pro simplici rament instructione, & ne exurgat scrupulus sollicitans, & uexans conscientias timoratas, dicitur, q quia regulariter in poenis, quae non sunt ecclesiasticarum censurarum, requiritur declaratio iudicis ad executionem poenarum, ut in cap. Cum secundum de haereticis in 6. habetur, & sufficit, ut ibidem dicitur, sententia iudicis super crimine ad executionem: ideo indubie tenendum est, & quod exigitur declaratio, seu denuntiatio iudicis, & quod sufficit declaratio criminis, seu excommunicationis, cui coniuncta est a iure talis poena. Tunc enim in suo principali intelligitur declaratio accessorium. Dixi autem regulariter, quia Panormita. in cap. Cum non ab homine, extra de iudiciis, excipit casum, quando factum est notorium, ut nulla sit opus declaratione. Et a Felino in capit. Rhodolphus. de rescript. multa ad hoc firmandum afferuntur. Periculosa tamen uidetur

Art. preced.

H mihi huiusmodi exceptio: quia quando notoria a iudice, tolerandum quoque infirmatur poena, que ordo statuit, ut priuati teneantur facere, prout met attendere. Quod ueniret, si princeps excommunicatus, Ecclesia tacens uellet subditos illi

fia a fide, ipso facto eius subditi sunt absoluti a dno eius, & iure fidelitatis, quo et tenebantur. AD PRIMUM ergo dicendum, quod illo tempore Ecclesia in sinouitate nondum habebat potestatem terrenos principes compescendi: & ideo tolerauit fideles in liano apostate obedire in his, quae nondum erant contra fidem, ut maius periculum fidei uitaretur.

AD SECUNDUM dicendum, quod alia ratio est de infidelibus alijs, qui nunquam fidei susceperunt, ut dictum est.

AD TERTIUM dicendum, quod apostasia a fide totaliter separat hominem a Deo, ut dictum est, quod non contingit in quibuscunque alijs peccatis.

QVAESTIO XIII.

H De peccato blasphemie in generali, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de peccato blasphemie, quod opponit confessioni fidei. Et primo, de blasphemia in generali. Secundo, de blasphemia, quae dicitur peccatum in Spiritum sanctum.

CIRCA primum quatuor. Primo, Vtrum blasphemia opponatur confessioni fidei.

Secundo, Vtrum blasphemia semper sit peccatum mortale.

Tertio, Vtrum blasphemia sit maximum peccatum.

Quarto, Vtrum blasphemia sit in damnatis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum blasphemia opponatur confessioni fidei.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod blasphemia non opponatur confessioni fidei. Nam blasphemare est contumelia, uel aliqd conuictu inferre in iniuriam Creatoris: sed hoc magis pertinet ad maleuolentiam contra Deum,

currit circa distinctionem in litera factum de blasphemione tantum, uel etiam cum detractione affectus contra Deum. Et primo circa ipsam distinctionem, scilicet in affectu tantum, Nam contingit diuina nomina appellare tantum, scilicet in intellectu tantum, scilicet in affectu tantum. Nam contingit diuina nomina appellare tantum, scilicet in intellectu tantum, scilicet in affectu tantum. Nam contingit diuina nomina appellare tantum, scilicet in intellectu tantum, scilicet in affectu tantum.